

In memoriam Väino Rätsep

23.09.1928–07.03.2023

Meie hulgast on lahkunud teenekas onkoloog ja tervishoiujuht ning Eesti Vähiliidu asutaja ja kauaaegne president dr Väino Rätsep.

Väino Rätsep sündis 23. septembril 1928 Tallinnas. Ta lõpetas 1947. aastal Tallinna Reaalkooli ja 1953. aastal Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ravi osakonna.

Vahetult pärast ülikooli lõppu aastatel 1953–1974 töötas ta Tallinna Vabariiklikus Onkoloogia Dispanseris (algselt Wismari tänaval, alates 1966. aastast uues Hiiu ravikorpuses) algul onkoloog-kirurgina, hiljem kirurgiaosakonna juhatajana ja ravijuhina. Sellel perioodil valmisid praktilise arstitöö kõrvalt ka meditsiinikandidaadi (1965) ja meditsiindoktori (1974) väitekirji. Kandidaaditöö teema oli „Gastroskoopia ja suunatava gastrobiopsia tähtsusest vähi ning krooniliste maohaiguste diagnoosimisel“ ja doktoritöö teema „Mao vähieelsed seisundid ja varased vähivormid“. Doktoritöö avaldati ka monograafiana ja vaieldamatult mõjutasid mõlemad dissertatsioonid kogu kliinilise onkoloogia ja gastroenteroloogia arengut Eestis.

Tee teadusemaailma oli nüüd avatud ja 1974. aastal alustas Väino Rätsep tööd Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi vastloodud kliinilise onkoloogia osakonna juhatajana. Sellel ametipostil töötas ta kuni 1990. aastani ja sinna perioodi mahub aktiivne teadustegevus eeskätt vähi epidemioloogia ja immunoloogia valdkonnas. Dr Rätsepast kujunes paljude hilisemate Eesti tuntud arstiteadlaste ja onkoloogide juhendaja ja õpetaja. Lisaks 2 monograafiale on Väino Rätsep ka enam kui 200 teaduspublikatsiooni autor ja

kaasautor. Sel perioodil tehti ka aktiivset rahvusvahelist koostööd nii Põhjamaadega kui ka mitmete USA teaduskeskustega.

Lisaks arsti- ja teadustööle panustas Väino Rätsep aktiivselt ka õppetöösse, olles aastatel 1961–1964 õppejõud Tallinna Pedagoogilises Instituudis ja ajaperioodil 1976–1983 Tartu Ülikooli arstiteaduskonna üldkirurgia ning radioloogia ja onkoloogia õppetooli professor.

Aastal 1975 määrati dr Väino Rätsep Eesti NSV tervishoiuministriks ja sellel ametikohal töötas ta kuni aastani 1988. Tervishoidu juhiti sel perioodil etteantud võimaluste piires planeeritult ja süsteemselt ning seda perioodi jäävad meenutama mitmed uued ja ilusad haiglakompleksid.

Hilisemas perioodis kuni aastani 1998 töötas dr Rätsep Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi kliinilise onkoloogia osakonnas juhtiv- ja vanemteadu-

rina ning aastatel 1998–2001 Eesti Onkoloogiakeskuses konsultandina. Ta tegi mammoloogilisi konsultatiivseid vastuvõtte ka mitmes Tallinna erakliinikus.

Väino Rätsep oli väga aktiivne ka ühiskondlikus tegevuses, olles 1992. aastal Eesti Onkoloogide Seltsi baasil Eesti Vähiliidu loomise initsiaator ja selle pikaajaline president (aastast 2022 aupresident). See oli tõeliselt visionäärlik ja suurepärane idee vähivastase võitluse kandepinna laiendamiseks ning kogu elanikkonna vähiennetuse ja vähi varajasse avastamise kaasatõmbamiseks. See idee tekkis dr Rätsepal pärast Põhjamaade ning USA ja Kanada vähiliitude ja vähikeskuste külastusi. Dr Rätsepat võib täie õigusena pidada ka Eesti rinnavähi mammograafilise sõeluuringu isaks, sest ta oli aastal 1995 Eesti esimese rinnavähi sõeluuringu pilootprojekti käivitaja Tallinna Tõnismäe Haiglas.

Väino Rätsepa puhul on väga oluline rõhutada ka seda, et lisaks kirglikule töötamisele erinevates ametites oskas ta ka kirglikult elada ja puhata. Ta oli väga erudeeritud, positiivse ellusuhtumise ja suurepärase huumorimeelega värvikas inimene, kellega suuremas seltskonnas või ka kahekesi koos olles kunagi igav ei hakanud.

Kolleegid ja kaasteelised jäävadki Väino Rätsepat meenutama kades-tamisväärse elujõu ja energiaga soliidse ja väärrika härrasmehena, kes on andnud olulise panuse Eesti meditsiini ja eriti onkoloogia arengusse.

Kolleegid Eesti Vähiliidust ja Eesti Onkoloogide Seltsist, Eesti Arstide Liit